

อุดมศึกษา :

ใครรับภาระ ใครได้ประโยชน์ ใครควรรับภาระ ?

หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานอีกชิ้นหนึ่งของคณะกรรมการคาร์เนกีว่าด้วยการอุดมศึกษา (The Carnegie Commission on Higher Education) ซึ่งมีนายคลีแอก คาร์ (Clark Kerr) นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงเป็นประธาน และประกอบด้วยนักการศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่ออีกหลายท่าน ดังเช่นนายอีริก แอชบี (Eric Ashby) นายคาร์ล เคย์เซน (Karl Kayser) และนายเจมส์ เพอร์กินส์ (James A. Perkins) เป็นอาทิ เนื้อหาของรายงานชิ้นนี้เน้นหนักด้านเศรษฐกิจการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แม้จะจำกัดเฉพาะกรณีของสหรัฐอเมริกา แต่ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่ปรากฏในรายงานนี้ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ต่างๆ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเศรษฐศาสตร์การศึกษาโดยทั่วไป

แม้ว่ารายงานชิ้นนี้จะได้พิจารณาปัญหาการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน (Inter-sector Allocation of Resources) โดยตรง แต่ก็ได้แสดงความเห็นปรากฏในบทต่างๆว่า การที่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนในสหรัฐอเมริกาต่างมีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยร่วมกันนั้นนับว่าเหมาะสมแล้ว เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบทุนนิยมที่ไม่มีการวางแผนจากส่วนกลาง รายงานชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะหาคำตอบของคำถามพื้นฐานสามข้อด้วยกัน กล่าวคือ *ประการแรก* ใครเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา *ประการที่สอง* ประโยชน์อันเกิดจากการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้น ตกแก่ผู้ใดบ้าง และ*ประการที่สาม* ใครควรจะได้รับภาระต้นทุนในการจัดการอุดมศึกษาในประเทศนั้น

ความสำคัญของการอุดมศึกษาที่มีต่อเศรษฐกิจอเมริกันนั้นมีอยู่โดยมิพักต้องสงสัย ดังจะเห็นได้ว่า รายจ่ายเพื่อการอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาคงประมาณร้อยละ 2.5 ของรายได้ประชาชาติ (GNP) ซึ่งนับว่าเป็นอัตราส่วนค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับกรณีของประเทศไทยซึ่งรายจ่ายเพื่อการอุดมศึกษาคงประมาณร้อยละ 0.6 ของรายได้ประชาชาติเท่านั้น ดังนั้น วิธีการระดมทรัพยากรหรือวิธีการหาเงินเพื่อมาจัดการศึกษาระดับนี้ จึงมีผลกระทบต่อสวัสดิการและการกระจายรายได้ของประชาชนภายในประเทศได้มาก ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาที่ว่า ใครเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา รายงานชิ้นนี้ได้หาข้อมูลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929-1971 และพบว่า เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ต้นทศวรรษ 1970) หากพิจารณาจากรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน (Monetary Outlays) รายจ่ายเพื่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยประมาณ

หนึ่งในสามตกเป็นภาระของตัวนักศึกษาและผู้ปกครอง ส่วนอีกสองในสามตกเป็นภาระของผู้เสียภาษีและเอกชนที่บริจาคเงินเพื่อการนี้ แต่ถ้าหากพิจารณาจากต้นทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Costs) ซึ่งรวมรายได้ที่นักศึกษาควรจะได้หากเลือกทำงานแทนที่จะเลือกเรียนหนังสือ (Foregone Earnings) ไว้ด้วย ตัวเลขภาระต้นทุนในการจัดการอุดมศึกษาจะกลับกัน กล่าวคือ ตัวนักศึกษาและผู้ปกครองรับภาระถึงสองในสาม ส่วนผู้เสียภาษีและเอกชนที่ใบอนุญาตสุหนักรับภาระเพียงหนึ่งในสามเท่านั้น ในการพิจารณาภาระรายจ่ายเพื่อการอุดมศึกษา คณะกรรมการชุดนี้เลือกใช้วิธีการคำนวณต้นทุนทางเศรษฐกิจแทนวิธีการคำนวณรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน ทั้งนี้ก็เพราะรายได้ที่นักศึกษาควรจะได้ หากเลือกทำงานแทนที่จะเลือกเรียนหนังสือ (Foregone Earnings) นั้น ถือเป็นต้นทุนชนิดหนึ่งอันเกิดจากการเสียโอกาสในการทำงาน (Opportunity Cost) จึงควรนำมาพิจารณาด้วย เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาความเป็นธรรมในสังคม เหตุผลข้อนี้ก็น่าฟังอย่างยิ่ง แต่ก็เท่ากับว่า เรายึดถือสมมติฐานที่ว่า รายจ่ายเพื่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้นเป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน หากไม่เรียนต่อ ก็ต้องทำงานหารายได้ แต่ถ้าหากเรียนต่อ รายได้อันพึงได้นั้นย่อมเป็นต้นทุนชนิดหนึ่ง ซึ่งจำต้องนำมาพิจารณา หรือกล่าวอีกแง่หนึ่ง หากไม่นำเงินมาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ก็สามารภนำเงินนั้นไปลงทุนได้ แต่เรายอมเห็นได้ว่า การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นไม่จำเป็นต้องเป็นการลงทุนเสมอไป แต่อาจเป็นรูปหนึ่งของการบริโภค (Consumption) ได้ คนบางคนอาจเลือกเรียนหนังสือเพียงเพื่อความสุขส่วนตัว มิใช่เพื่อการหารายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม รายได้อันพึงได้ดังกล่าวนี้เป็นรายการต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญอันพึงพิจารณา ต้นทุนประเภทนี้มีความสำคัญต่อนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ยากไร้มากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางและชนชั้นสูง

ในการพิจารณาต้นทุนในการศึกษานั้น มีปัจจัยต่างๆอย่างน้อย 4 ปัจจัยที่ต้องพิจารณา กล่าวคือ *ปัจจัยแรก* ได้แก่ ราคา (Nominal Price) ที่ต้องจ่ายเพื่อเข้าเรียน ซึ่งก็คือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บ *ปัจจัยที่สอง* ได้แก่ ต้นทุนที่นักศึกษาและผู้ปกครองต้องควักกระเป๋าจ่าย (Out-of-pocket Cost) ซึ่งนอกจากประกอบด้วยค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆแล้ว ยังประกอบด้วยค่าหนังสือและวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ค่าเดินทาง และค่าครองชีพอื่นๆ *ปัจจัยที่สาม* ได้แก่ เงินอุดหนุนที่มหาวิทยาลัยได้รับจากรัฐบาล เงินบริจาคที่ได้รับจากสาธารณชน และภาษีที่มหาวิทยาลัย (เอกชน) ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสีย และ*ปัจจัยที่สี่* ได้แก่ ต้นทุนอันเกิดจากการเสียโอกาสในการทำงานของนักศึกษา ซึ่งก็คือรายได้อันพึงได้หากนักศึกษาเลือกทำงานเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษา แทนที่จะเลือกเรียนต่อ ดังนั้น ในการพิจารณาปัญหาที่ว่า ภาระต้นทุนในการจัดการอุดมศึกษาตกแก่ใครนั้นจำต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งสิ้นนี้ด้วย แต่เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ เราอาจพิจารณาภาระต้นทุนดังกล่าวจากสามด้านด้วยกัน กล่าวคือ จาก

ด้านผู้รับบริการการอุดมศึกษา (นักศึกษา) จากด้านสถาบันที่จัดบริการการอุดมศึกษา (หรือมหาวิทยาลัย) และจากด้านระบบการศึกษาและระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวม

ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาที่ว่า ใครเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้น ดูจะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเศรษฐศาสตร์ว่า ประโยชน์ของการอุดมศึกษานั้นมิได้ตกเฉพาะตัวผู้เรียนเท่านั้น หากทว่ายังตกแก่สังคมโดยส่วนรวมอีกด้วย ไม่ว่าจะ เป็นความก้าวหน้าทางวิทยาการและผลที่มีต่อการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประโยชน์บางประเภทสามารถประเมินเป็นตัวเงิน (Pecuniary Benefits) ได้ แต่บางประเภทก็เป็นประโยชน์ในรูปนามธรรม ซึ่งไม่อาจประเมินเป็นตัวเงินได้ ดังนั้น ในเวลาที่นักเศรษฐศาสตร์คำนวณอัตราผลตอบแทนที่สังคมได้รับการจัดการศึกษาประเภทต่างๆ (Social Rate of Return) จึงมักจะพิจารณาเฉพาะประโยชน์ที่ประเมินเป็นตัวเงินได้เท่านั้น ซึ่งยังผลให้อัตราผลตอบแทนที่สังคมได้รับการจัดการศึกษาที่คำนวณได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม ความเห็นที่ว่า การศึกษาก่อประโยชน์แก่สังคม (Social Benefit) นั้น หากใช้ความเห็นอันเป็นที่ยอมรับทั่วกันในหมู่นักเศรษฐศาสตร์ด้วยกัน ดังจะเห็นได้ว่า นายมิลตัน ฟรีดแมน นักเศรษฐศาสตร์ผู้นำแห่งสำนักชิคาโก ซึ่งครั้งหนึ่งเชื่อว่า การศึกษาเป็นผลประโยชน์ต่อผู้อื่น (Neighbourhood Effects) มิใช่เป็นประโยชน์เฉพาะแก่ผู้เรียนเท่านั้น (Friedman 1962) มาบัดนี้กลับปฏิเสธความเชื่อเช่นนั้น พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า ในเวลาที่กล่าวอ้างถึงประโยชน์ที่สังคมได้รับการจัดการศึกษานั้นผู้กล่าวอ้างมักจะมีได้พิจารณาถึงผลในทางลบที่การศึกษาก่อให้เกิดขึ้นแก่สังคม (Negative External Effects) (Friedman 1968) ถึงกระนั้นก็ตาม รายงานชิ้นนี้มีความเห็นว่า การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยก่อประโยชน์แก่สังคม พร้อมทั้งชี้ให้เห็นประโยชน์ประเภทต่างๆ ดังนี้

(1) การอุดมศึกษาอาจมีส่วนช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศ ความก้าวหน้าแห่งวิทยาการและผลการวิจัยที่ทำกันในมหาวิทยาลัย อาจมีประโยชน์ในการเอื้ออำนวยให้ประชากรชาวจีนมีความอยู่ดีกินดีขึ้น ตัวอย่างของความข้อนี้ ได้แก่ ความรู้และผลการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และทางด้านเกษตรศาสตร์ ทำนองเดียวกัน การอุดมศึกษาอาจมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของนักศึกษาระดับนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอาจก่อประโยชน์ด้านการจัดสรรทรัพยากร (Allocative Benefit) ในแง่ที่ว่า การอุดมศึกษาอาจช่วยให้ความสามารถในการตัดสินใจเพื่อการต่างๆ ความสามารถในการประเมินผลดีผลเสียอันเกิดจากพฤติกรรมประเภทต่างๆ และความสามารถในการเลือกปฏิบัติ การดีขึ้น

(2) การอุดมศึกษาอาจมีส่วนช่วยให้สังคมดำรงอยู่ได้ดีขึ้น เพราะอาจมีส่วนช่วยสร้างทัศนคติและค่านิยมของมวลนักศึกษาไปในทางที่จักสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง

กลมกลืนมากขึ้น มหาวิทยาลัยนอกจากจะเป็นแหล่งถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นแล้ว ยังเป็นแหล่งสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และกระตุ้นสำนึกทางการเมืองอันจักช่วยให้กระบวนการประชาธิปไตยทางการเมืองดำรงอยู่ได้

(3) การอุดมศึกษาอาจก่อผลแก่เพื่อนบ้าน (Neighbourhood Effect) มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านที่ดี เพื่อนบ้านที่มีการศึกษาอาจช่วยให้คนในละแวกบ้านเดียวกันใจกว้างและยินดีรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน อาจช่วยแนะนำโภชนาการที่ถูกหลักอันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยแห่งร่างกาย และอาจช่วยกระตุ้นให้มีสำนึกแห่งการเสียสละเพื่อชุมชนมากขึ้น

ประเด็นที่ว่า การอุดมศึกษามีประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่นั้น มีความสำคัญต่อการกำหนดภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาที่ว่า ภาระต้นทุนในการจัดการอุดมศึกษาควรจะตกแก่ผู้ใดนั้น ความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์แตกแยกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มที่หนึ่ง เห็นว่า ประโยชน์พื้นฐานของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยตกเฉพาะแก่ผู้เรียน ในรูปของความสามารถในการหาเงินได้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น นักศึกษาหรือผู้ปกครองจึงควรเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับนี้ ข้อเสนอแนะทางนโยบายก็คือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เรียกเก็บ ควรเท่ากับต้นทุนถัวเฉลี่ย (Full-cost Pricing)

กลุ่มที่สอง เห็นว่า การอุดมศึกษาเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคมและต่อผู้เรียน ดังนั้น สังคมจึงควรรับภาระต้นทุนในการผลิตบริการการศึกษาระดับนี้ร่วมกับนักศึกษาและผู้ปกครอง การกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนให้เท่ากับต้นทุนถัวเฉลี่ย นอกจากจะไม่เป็นธรรมแก่นักศึกษาและผู้ปกครองเท่านั้น หากทว่ายังอาจมีผลให้การลงทุนในด้านการอุดมศึกษาน้อยกว่าที่ควรด้วย ข้อเสนอแนะทางนโยบายก็คือ ค่าเล่าเรียนที่เรียกเก็บจากนักศึกษาหรือผู้ปกครองควรจะต่ำกว่าต้นทุนถัวเฉลี่ย ขณะเดียวกัน รัฐบาลควรให้เงินอุดหนุนในการจัดการศึกษาระดับนี้ ซึ่งเงินอุดหนุนดังกล่าวนี้ย่อมได้จากภาษีอากรที่เก็บจากประชาชน แต่สัดส่วนของภาระรายจ่ายระหว่างนักศึกษา (หรือผู้ปกครอง) กับสังคม (ซึ่งก็คือประชาชนผู้เสียภาษีอากร) จะเป็นเท่าใดนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ที่จะกำหนดได้ จำเป็นต้องอาศัยวิจารณญาณส่วนบุคคล กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่า การอุดมศึกษาเป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นอันมาก ดังนั้น สังคมควรรับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับนี้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ควรเป็นการศึกษาชนิดให้เปล่าหรือเกือบให้เปล่า เพราะตัวนักศึกษาเองก็มีต้นทุนแห่งการเสียโอกาส (Opportunity Cost) ที่ต้องเสีย ในรูปของรายได้อันพึงได้หากเลือกทำงานแทนที่จะเลือกเรียน

นอกจากความเห็นเกี่ยวกับการกระจายภาระต้นทุนในการจัดการอุดมศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์สามกลุ่มข้างต้นนี้แล้ว ยังมีความเห็นอีกแนวหนึ่งซึ่งควรแก่การพิจารณาอย่างยิ่ง กล่าวคือ ภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใด ควรจะกระจายระหว่างชนต่างรุ่น

(Intergeneration Sharing of Costs) เพราะประโยชน์ที่ได้จากการจัดการศึกษาให้แก่ชนรุ่นหนึ่ง นั้นมิได้จำกัดเฉพาะชนรุ่นนั้น หากทว่าอาจส่งผลถึงชนรุ่นต่อมา ดังนั้น การกระจายภาระรายจ่าย โดยพิจารณาเฉพาะสัดส่วนของต้นทุนที่นักเรียนนักศึกษา (หรือผู้ปกครอง) กับสังคม (ซึ่งก็คือ ประชาชนผู้เสียภาษีอากร) เป็นผู้รับภาระนั้นจึงมีวิธีที่ถูกต้อง แต่ควรพิจารณาสัดส่วนของต้นทุนที่ชนแต่ละรุ่นพึงต้องรับภาระ โดยที่ระบบภาษีอากรควรเป็นไปในทางที่จะกระจายภาระภาษีตาม ความข้อนี้ จึงจะถือได้ว่าเป็นระบบภาษีที่ยุติธรรม ข้อเสนอแนะทางนโยบายตามความเห็นใน แนวนี สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ

กลุ่มที่หนึ่ง มีความเห็นว่า ชนรุ่นนี้ (ซึ่งหมายถึงผู้ใหญ่ในรุ่นนี้) ควรเป็นผู้รับภาระ รายจ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับชนรุ่นต่อไป (ซึ่งหมายถึงเด็กในรุ่นนี้) ผู้ใหญ่ในรุ่นนี้โดยทั่วไป แล้วมีฐานะเป็นทั้งผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษา กับผู้เสียภาษีอากรให้แก่รัฐ หากผู้ใหญ่ในรุ่นนี้ รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาอุปถัมภ์ค่าจุนเด็กในรุ่นนี้ เมื่อเด็กในรุ่นนี้กลายเป็นผู้ใหญ่ในชน รุ่นต่อไป ก็จะเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในรุ่นต่อไป ดังนั้นชนรุ่นที่หนึ่ง จะเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาสำหรับชนรุ่นที่สอง และชนรุ่นที่สองก็รับภาระในการ จัดการศึกษาสำหรับชนรุ่นที่สาม เป็นเช่นนี้เรื่อยไป

กลุ่มที่สอง มีความเห็นว่า ชนแต่ละรุ่นควรรับภาระรายจ่ายในการจัดการศึกษา ของตนเอง แต่รัฐบาลควรจัดสรรเงินกู้ให้แก่นักศึกษาอย่างพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถ ตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน รัฐบาลเรียก เก็บเงินให้กู้คืนคืนด้วยการเก็บภาษีอากรจากรายได้ของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัย ภาษีอากรที่ เก็บได้นี้จักได้นำไปจัดสรรเงินให้กู้แก่นักศึกษาในชนรุ่นต่อไป รูปการณ์ก็จะเป็นดังนี้คือ รัฐบาล เรียกเก็บภาษีจากชนรุ่นก่อนเพื่อนำมาจัดสรรเงินกู้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยในชนรุ่นนี้ เมื่อนัก ศึกษาในชนรุ่นนี้สำเร็จการศึกษาและมีรายได้จากการทำงานก็ชำระเงินกู้คืนแก่รัฐบาลด้วยการเสีย ภาษีอากร ภาษีอากรที่รัฐบาลเก็บได้นี้ก็จะนำไปใช้จัดสรรเงินกู้ให้แก่ศึกษาในชนรุ่นต่อไป เป็น ดังนี้เรื่อยไป

ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่ปรากฏในรายงานนี้ มีอยู่รวมทั้งสิ้น 12 ข้อ โดยสาระ สำคัญมุ่งที่จะให้ช่องโอกาสในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างเป็นธรรม คณะกรรมาธิ การชุดนี้มีความเห็นว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ยากจนควรมีโอกาสศึกษาในระดับ มหาวิทยาลัยมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รัฐบาลจึงควรให้เงินอุดหนุนแก่นักศึกษาที่ยากจนเป็น สัดส่วนมากขึ้น ขณะเดียวกันควรลดอัตราค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐลง และพร้อมกันนั้น รัฐบาลควรจะได้รับภาระรายจ่ายเพื่อการอุดมศึกษามากขึ้น จนกระทั่งต้นทุนทางเศรษฐกิจตก เป็นภาระของนักศึกษาและผู้ปกครองประมาณสองในสาม และอีกหนึ่งในสามตกเป็นภาระของ

ประชาชนผู้เสียภาษี (ในปัจจุบัน สัดส่วนดังกล่าวก็ใกล้เคียงกับข้อเสนอแนะนี้) การเปลี่ยนแปลงในเรื่องเหล่านี้ควรจะค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ เนื่องจากความแตกต่างของอัตราค่าเล่าเรียนที่เรียกเก็บในมหาวิทยาลัยเอกชนกับมหาวิทยาลัยของรัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งถ้าหากจะปล่อยให้ เป็นไปเช่นนี้ มหาวิทยาลัยเอกชนย่อมประสบวิกฤติการณ์ถึงขั้นล้มละลาย ดังนั้น รัฐบาลจึงควรได้ ให้เงินอุดหนุนแก่มหาวิทยาลัยเอกชนมากขึ้น ข้อเสนอที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของคณะกรรมการการศึกษา ชุติก็คือ จัดตั้งธนาคารสินเชื่อการศึกษาแห่งชาติ (National Student Loan Bank) เพื่อจัดสรรเงิน กู้ให้นักศึกษา

รายงานชิ้นนี้นับว่ามีคุณค่าทางวิชาการและในด้านข้อเสนอแนะทางนโยบาย อย่างมาก แม้ว่าจะเป็นรายงานสภาพทางการคลังของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่ก็ มีเนื้อหาหลายบทซึ่งช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับข้อโต้แย้งทางทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทที่ 10 และ 11 ส่วนบทที่ 14 อันว่าด้วยข้อเสนอแนะทางนโยบายนั้น คงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐ

บรรณานุกรม

Friedman, Milton. "The Role of Government in Education," *Capitalism and Freedom*
(Chicago:University of Chicago Press, 1962).

Friedman, Milton. "The Higher Schooling in America," *The Public Interest* (Spring 1968),
pp.108-112.